

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év január hó 11. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A lopás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kecskeméti Városi Bíróság 23.Fk.991/2008/55. számú ítéletét az fk. I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja, és az I. rendű és II. rendű terhelttel szemben a vagyonekbevitel elrendelését mellőzi. Egyebekben a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot az I. rendű és II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat során felmerült 7.900 (hétezer-kilencszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Kecskeméti Városi Bíróság, mint fiataalkorúak bírósága a 2010. március 29-én kihirdetett és - a polgári jogi igényről rendelkezés kivételével - jogerős, utóbbi vonatkozásában pedig május 10-én jogerőre emelkedett 23.Fk.991/2008/55. számú ítéletével bűnösnek mondta ki az fk. I. rendű terheltet

- 3 rb. - két esetben társtettesként elkövetett - lopás büntetében (Btk. 316. § (1) bek., (2) bek. c), d) pont, 2 esetben (5) bek. b) pont, 1 esetben (4) bek. b) pont 1. alpont),

- 2 rb. bűnsegédként elkövetett egyedi azonosító jel meghamisításának büntettségében (Btk. 277/A. § (1) bek. a) pont), és
- 7 rb. bűnsegédként elkövetett közokirattal visszaélés vétségében (Btk. 277. § (1) bek.);

valamint

a II. rendű terheltet

- 2 rb. társtettesként elkövetett lopás büntettségében (Btk. 316. § (1) bek., (2) bek. d) pont, (5) bek. b) pont),
- 2 rb. egyedi azonosító jel meghamisításának büntettségében (Btk. 277/A. § (1) bek. a) pont), és
- 7 rb. közokirattal visszaélés vétségében (Btk. 277. § (1) bek.).

Ezért halmazati büntetésül

- az I. rendű terheltet 1 év 2 hónapi - végrehajtásában 3 évi próbaidőre felfüggesztett - fiataalkorúak fogházbüntetésére ítélte, megállapította, hogy a próbaidő tartama alatt pártfogó felügyelet alatt áll, és vele szemben 5.000 Ft erejéig vagyonekobjást rendelt el;
- a II. rendű terheltet, mint többszörös visszaesőt 1 év 6 hónapi börtönbüntetésre és a közügyektől 2 évi eltiltásra ítélte, megállapította, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható, és vele szemben 5.000 Ft erejéig vagyonekobjást rendelt el.

Egyben az I. rendű és a II. rendű terheltet egyetemlegesen kötelezte B. I. magánfél részére kártérítés címén 316.500 Ft megfizetésére.

A jogerős ítélettel megállapított tényállás - felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének - lényege a következő.

A tényállás személyi része

Az I. rendű terhelt rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik, vagyona nincs.

A II. rendű terhelt alkalmi munkából származó havi jövedelme 50 eFt, vagyona nincs.

A tényállás II. pontja

2007. november 30-án éjszaka J-n az I. rendű és a II. rendű terhelt közösen elhatározott, jogtalan eltulajdonítási szándékkal odament B. I. sértett 300 eFt értékű, az utcán lezártan parkoló, Lada típusú személygépkocsijához.

Az I. rendű vádlott a nyitva talált csomagtartón át bemászott a gépkocsiba, az ajtókat kinyitotta, majd a terheltek a kormányzarat eltörték, a gyújtáskapcsolót rövidre zárták és az I. rendű terhelt által vezetett autóval S-re indultak. Útközben a gépkocsi

rendszám tábláit levették, azokat valamint a csomagtartóban lévő, a sértett tulajdonát képező 3 db, összesen 16.500 Ft értékű tápot tartalmazó zsákot kidobták. Ezután a gépkocsit a IV. rendű terheltek 10.000 forintért eladták, a kapott pénzt pedig elfelezték.

A sértett 316.500 Ft összegű polgári jogi igényt terjesztett elő, kamatkövetelése nem volt.

A bíróság jogi értékelése szerint az I. rendű és a II. rendű terheltek e magatartásával társtettesként megvalósította a nagyobb értékre, dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás büntettét, ami az I. rendű terheltek esetében üzletszerűen elkövetettként is minősül.

A magánfél polgári jogi igényt érvényesített, melynek jogalapja és összege is bizonyított. Ezért a bíróság - a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a Be. 335. § (1) bekezdés I. fordulata alapján - annak megfizetésére a két terhelte kötelezte.

Mindemellett - a Be. 259. § (1) bekezdése szerint indokolt ítéletből kitűnően - a bíróság a vagyonelkobzás esetében a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a), és 77/C. § (1) bekezdés a) pontját alkalmazta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség 2010. július 1-jén az I. rendű és a II. rendű terheltek javára - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját megjelölve - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a vagyonelkobzás törvénysértő alkalmazása miatt, megváltoztatás érdekében.

Indokai szerint a bíróság megsértette a Btk. 77/B. § (5) bekezdés a) pontját, amikor a terheltek kártérítésre kötelezése mellett velük szemben vagyonelkobzást is elrendelt.

Ha ugyanis a bíróság a sértett kártérítési igényének helyt ad, akkor a bűncselekményből eredő vagyonnak csak a kártérítés mértékével csökkentett részére lehet vagyonelkobzást elrendelni. Ha pedig a megítélt kártérítés összege eléri, vagy meghaladja az egyébként vagyonelkobzás alá vonható vagyon nagyságát, akkor vagyonelkobzás nem alkalmazható.

A Legfőbb Ügyészség Fk.Bf.2039/2010/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - egyetértve annak indokaival - alaposnak tartotta, a megtámadott határozat érintett terheltek tekintetében való részbeni megváltoztatását, a vagyonelkobzásról szóló rendelkezés hatályon kívül helyezését indítványozta.

Kifejtette, hogy az eljáró bíróság vagyonekbevitel címén azt a vagyont vontatta el (fejenként 5.000-5.000 forintot), amit a terheltek az ellopott gépkocsi eladásából szereztek.

A Btk. 77/B. § (5) bekezdése szerinti korlátozó rendelkezés alapján viszont - amint azt a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma BKv 69. számú véleményének II/1/c) és g) pontja is tartalmazza - a megítélt polgári jogi igény összegével a vagyonekbevitel mértékét csökkenteni, illetve a vagyonekbevitelt mellőzni kell annak érdekében, hogy a vagyonekbevitel ne vonja el az elkövetőnek azt a vagyonát, amiből a kártérítés kielégíthető.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a legfőbb ügyész képviselője a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és írásbeli nyilatkozatával egyező, a védő ahhoz csatlakozó, az I. rendű és II. rendű terhelte pedig ezzel egyetértő tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetőleg a büntetés végrehajtását a Btk. 90. §-ában foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel. Felülvizsgálati okot - a törvényi meghatározásból is kitűnően - valamely konkrét, mérlegelést nem tűrő szabály megsértése képez.

Felülvizsgálatnak van tehát helye, ha az alkalmazott intézkedés önmagában sérti a büntető anyagi jog valamely - mérlegelést nem tűrő - szabályát.

A vagyonekbevitel a Btk. 70. § (1) bekezdés 6. pontja alapján intézkedés. A városi bíróság pedig büntető anyagi jogi szabályt sértett, mivel amellet, hogy az I. rendű és II. rendű terhelte - a magánfél polgári jogi igénye alapján - kártérítés megfizetésére kötelezte, egyben velük szemben vagyonekbevitelt is elrendelt.

Kétségtelen, hogy vagyonekbevitelt kell elrendelni

- a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyont, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett, valamint
- a Btk. 77/B. § (1) bekezdés c) pontja alapján arra a vagyont, amely a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyon helyébe lépett.

Az irányadó tényállás alapján bűncselekményből eredő vagyon a sértett 300 eFt értékű gépkocsija, amit a terheltek megszereztek, majd 10.000 forintért értékesítettek, a kapott vételárat pedig elfelezték.

Ehhez képest valóban kötelező a 10.000 Ft, vagyonelkobzás címén való elvonása, bár - eltérően a városi bíróság álláspontjától - nem a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a), hanem az (1) bekezdés c) pontja alapján.

Ugyanakkor az eljáró bíróság az I. rendű és II. rendű terheltet egyetemlegesen, a magánfél részére 316.500 Ft kártérítés megfizetésére kötelezte. E rendelkezésével egyidejűleg viszont figyelmen kívül hagyta - ezáltal megszegte - a Btk. 77/B. § (5) bekezdésének a) pontját. A szintén kötelező - és mérlegelést nem tűrő - rendelkezés azonban kiveszi a 77/B. § (1) bekezdésének hatálya alól azt a vagyont, ami a büntetőeljárás során érvényesített polgári jogi igény fedezetéül szolgál.

A Btk. 77/B. § (5) bekezdés a) pontja a vagyonelkobzás teljes tilalmát jelenti. Esetében - a 77/B. § (5) bekezdés b) pontja szerinti tilalommal ellentétben - a vagyonelkobzás elrendelésének egyik módjára sincs törvényi lehetőség. Az adott vagyon tehát vagyonelkobzás tárgya és számítási alapja sem lehet, vagyonelkobzás szempontjából közömbös vagyon.

A Btk. 77/B. § (1) bekezdésének és (5) bekezdése a) pontjának más a szempontja. Előbbi a bűnös úton szerzett vagyonra vonatkozó állami igény jogcíme, utóbbi pedig arra a vagyonra vonatkozik, ami a polgári jogi igény alapján megítélt kártérítés fedezete, ekként kielégítés biztosítója. A vagyonelkobzás állami igényének érvényesítését tehát megelőzi a magánfélnek megítélt kártérítés teljesítése, illetve végrehajtása.

A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma - indítványban is hivatkozott - BKv 69. számú kollégiumi véleményének II. 1. pontja szerint "Ha a bűnös úton elért vagyongyarapodás a polgári jogi igény megítélésével kimerül, akkor nincs helye vagyonelkobzásnak." (BH 2008. 11. szám). A kollégiumi vélemény indokolása szerint:

- "A vagyonelkobzás alkalmazása, illetve mértéke nem veszélyeztetheti vagy korlátozhatja a sértett vagyoni kárának gyors és lehetőség szerint teljes megtérítését. A Btk. 77/B. § (5) bekezdésének a) pontjából, valamint a Be. rendelkezéseiből egyértelműen kitűnik, hogy a sértett kárának jóvátételéhez nagyobb érdek fűződik, mint a vagyonelkobzás elrendeléséhez." (II/1/a. pont)
- "Ha a bíróság a polgári jogi igénynek helyt ad (Be. 335. § (1) bek.), a vagyonelkobzás mértékét (összegét) megfelelően csökkenti, illetve mellőzi annak érdekében, hogy az intézkedés

ne vonja el az elkövető olyan vagyonát, amelyből a polgári jogi igénynek helyt adó rendelkezésben megállapított kártérítés kielégíthető." (II/1/c. pont)

- "Egyáltalán nem alkalmazható az intézkedés, ha a megítélt kártérítés összege eléri vagy meghaladja az egyébként vagyonekobbzás alá vonható nagyságot." (II/1/e) pont)

Az irányadó tényállás szerint mindkét terhelt vagyontalan. Ehhez képest az adott vagyon kártérítés fedezeti rendeltetése nyilvánvaló, tehát nincs szó arról, hogy kiesne a Btk. 77/B. § (5) bekezdés a) pontja szerinti vagyonekobbzási tilalom hatálya alól.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak helyt adott és a megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta. Az I. rendű és a II. rendű terhelt vonatkozásában mellőzte a vagyonekobbzás intézkedés alkalmazását, egyebekben pedig a megtámadott határozatot - e két terhelt tekintetében - a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta. A bűnügyi költség viseléséről pedig a Be. 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2011. január 11.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő
N-né TH